

Enerji Dünyası
Necdet Pamir

23. Dünya Enerji Kongresi ve **Türk Akımı Projesi Üzerine**

Üç yılda bir düzenlenen “Dünya Enerji Kongreleri”nin yirmi üçüncüsü, 9-13 Ekim 2016 tarihinde İstanbul’da, Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi’nin (DEK-TMK) ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Dünya Enerji Konseyi, 1924

yılında Londra’da kuruldu. Bu kongrelerin amacı, “Bakanlar, şirket üst yöneticileri ve sektör kuruluşlarının uzmanları arasında, enerji sektöründeki kritik gelişmelere yönelik diyalog ortamı oluşturmayı” amaçlamaktadır.

23. Dünya Enerji Kongresi'nde dünya liderleri

23. Dünya Enerji Kongresi, özellikle Türkiye kamuoyunun gözünde, Rusya ile imzalanan Türk Akım (Doğal Gaz) anlaşması ve gene aynı ülke ile “tazelenen” Akkuyu Nükleer Santral Anlaşması çerçevesinde öne çıkarıldı. Özetin özeti budur.

Türkiye ve Rusya Devlet Başkanları, kendilerinden hoşnut olmayan “Batılı” liderlere, “Biz de kendi aramızda paslaşırız” mesajı vermeyi düşündüler.

Türkiye ve Rusya Devlet Başkanları, farklı gerekçelerle de olsa, kendilerinden hoşnut olmayan “Batılı” liderlere, “Biz de kendi aramızda paslaşırız” mesajı vermeyi düşündüler.^[1]

Bu çerçevede Türk Akım'ın,

görkemli bir proje ve büyük bir başarı öyküsü olarak paketlenmesine özen gösterildi.

Özet bir anlatımla bu proje kamuoyuna, 2009 yılından bu yana üçüncü kez kullanılan “Asrın Projesi” kimliğiyle sunuldu.

Rusya, 2007 yılında geliştirdiği Güney Akım Projesi ile Avrupa'ya ilave 63 milyar metreküp gaz sağlayacak yeni bir atak denemişti. Fakat gerek AB'nin Rusya/Gazprom tekeline kırmaya yönelik 3. Enerji Paketi ve gerekse AB'nin Kırım konusundaki ambargosu, Rusya'nın tepkisine ve Güney Akım yerine, 2014 sonunda

Türk Akım Projesi'ni öne sürmesine neden olmuştu. Bu proje, ekonomik olmaktan çok, politik hedefe yönelik ve gerçekleşme olasılığı son derece düşük düzeydeydi.

“Oyunun kuralları”nı kendi politik çıkarları doğrultusunda ba-

şarıyla kullanabilen Rusya, Bulgaristan'ın zayıf koalisyon hükümetini baskı altına almayı, AB'ye "alternatifim var" demeyi ve Türkiye'ye de "mavi boncuk vermeyi" hedefleyerek, bir taşla ikiden de çok kuş vurmayı becermişti.

Oysa soğukkanlı bir değerlendirme yapılsa, 3. Enerji Paketi'nin Gazprom'un tekeli kırarak koşullarını kabul etmediği ve Kırım konusunda geri adım atmadığı takdirde, Rusya'nın AB üyesi ülkelere 63 milyar metreküp gazı pazarlayamayacağı gerçeği açıkça görülebilirdi.

Bu koşullarda "şapkadan çıkarılan" Türk Akımı Projesi, Türk ve Rus kamuoylarında uzun süre etkili bir "halka ilişkiler kampanyası" olarak kullanılmıştı.

Bir Rus uçağının Türkiye-Suriye sınırında düşürülmesiyle askıya alınan Türk Akım ve Akkuyu Nükleer Güç Santrali (NGS) projeleri, Türkiye-Rusya arasındaki soğuk politik rüzgârların yok olmasından sonra yeniden yaşama geçirilmiş, "tazelenen" Türk Akım(1) Projesi'nin yıllık taşıma kapasitesi, 63 milyar metreküpten 31,5 milyar metreküpe düşürülmüştü. Yeni projeye

Yeni Türk Akımı Projesi

göre, Türkiye'nin Karadeniz'deki Münhasır Ekonomik Bölgesi'nden geçecek iki paralel hattın biri Türkiye'ye 15,75 milyar metreküp gaz sağlarken, aynı kapasitedeki diğer hat, İpsala (Yunanistan) üzerinden

Yazarımızla Tanışın: Necdet Pamir, 1954'de Ankara'da dünyaya geldi, TED Ankara Koleji ve ODTÜ Petrol Mühendisliği Bölümü'nden mezun oldu. (1980) 26 yıl, ulusal petrol ve doğal gaz kuruluşu TPAO'da çalıştı. Üretim, Planlama ve Koordinasyon, Petrol Taşıma ve Pazarlama Grup Başkanlıklarında; Mühendis, Şef, Başmühendis, Proje Müdürü, Grup Başkan Yardımcısı, Grup Başkanı ve Genel Müdür Muavini olarak görev yaptı. Bir yıl Genel Müdür olarak özel sektörde hizmet verdi. **Halen bulunduğu görevler:** •Bilkent Üniv. Öğretim Görevlisi (Lisans: World Energy Politics, Yüksek Lisans: Energy Geopolitics and Policy) •CHP Enerji Komisyonu Başkanı, •Genel Yayın Yönetmeni; enerjenergy.com •TMMOB Petrol Mühendisleri Odası Enerji Politikaları Çalışma Grubu Başkanı •KUDENFOR (Koç Üniv.-Denizcilik Forumu) Danışma Kurulu Üyesi. **Önceki görevleri:** •TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi (1980-1995) •Petrol Mühendisleri Odası YK Başkanı •Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi YK Üyesi •Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM) Genel Koordinatörü **Yayımlanmış kitapları:** •Bakü-Ceyhan: Orta Asya ve Kafkasya'da Bitmeyen Oyun, 2000 (ASAM yayını) •Enerjinin İktidan, 2016 (Hayy Kitap)

Kongre'deki liderlerden bir görüntü

Avrupa'ya pazarlanacaktı. Bu arada, Türkiye'ye yılda 14 milyar metreküp Rus gazı aktaran ve Ukrayna-Moldova-Romanya-Bulgaristan üzerinden geçip, Trakya'da Türkiye'ye giren Batı Hattı devre dışı bırakılmakla kalmayacak, Rusya açısından "non-grata" konumundaki Ukrayna da "by-pass" edilmiş olacaktı.

Sıralanmaya çalışılan bu somut veriler ışığında, Türk Akım Projesi'nin, Türkiye için gerçekten bir zafer olup olmadığı sorusuna olumlu bir yanıt vermek, olanak dışı kalıyordu.

Çünkü... Tükettiği doğal gazın %55'ini Rusya'dan ithal eden Türkiye'nin, enerji güvenliği için bu bağımlılığı hızla azaltması gerekirken, üstelik 1,75

milyar metreküp daha fazla gaz alması, "Zafer" sözcüğüyle ciddi bir çelişki oluşturuyordu.

Bu anlaşma karşılığında, gaz fiyatının düşürüleceği iddialarına gelince; Rus gazına, Türkiye'nin zaten AB ülkelerinden çok daha fazla ödediği ve konunun uluslararası tahkimde olduğu dikkate alınırca, sağlanabilecek indirimin zaten çoktan beri yapılmış olmasının gerektiği açıktır.

Konunun AB boyutuna gelince; halen doğal gaz ithalatında %38 oranında Rus gazına bağımlı olan ve Rusya tekeline kırmak için durmaksızın önlemler arayan AB'nin,

Bu somut veriler ışığında, Türk Akım Projesi'nin, Türkiye için gerçekten bir zafer olup olmadığı sorusuna olumlu bir yanıt vermek, olanak dışı kalıyordu.

Türk Akımı'nın, ülkemizden sonra Avrupa'ya uzanacak ikinci ayağına, Kırım sorunu ve AB'nin 3. Enerji Paketi'nde Gazprom tekeline kırmaya yönelik maddelerde uzlaşma olmadan sıcak bakması için bir neden görünmemektedir.

Diğer yandan, Kuzey Akım'ın ikinci ayağı için, AB içinde İtalya ve Polonya dahil, ciddi karşı çıkışlar varken, buna bir de 15,75 milyar metreklülük Türk Akım "rekabeti" eklemenin, Almanya açısından da cazip bir yanı olması düşünülemez... Nitekim Oxford Enerji Enstitüsü Gaz Araştırma Bölümü Başkanı Prof. Jonathan Stern de Rus gazını Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşıması planlanan Türk Akım doğalgaz boru hattı projesine ilişkin, "Türk Akım'da başlangıçta Türkiye'nin faydalanacağı tek bir hat olacak. İki hat inşa edilecekse, bu AB ile mevzuat anlaşmasını gerektirir." yorumunu yaptı.

Akkuyu NGS için de söylenecek çok şey var. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın Akkuyu için 39

Yapımı planlanan Akkuyu Nükleer Güç Santrali çok ciddi yaşamsal riskler taşıyor.

adet uyarısı, AB'nin (Yunanistan ve Kıbrıs adası odaklı) ciddi risk sorgulamaları, ÇED sürecindeki hukuksuzluklar, Mersin halkının %80'inin itirazları, yer seçimine yönelik çok ciddi riskler, çok yüksek maliyet, Rusya'ya daha fazla artacak bağımlılık, nükleer atık vb sorunlar, bu projede çok ciddi yaşamsal riskler taşıyor.

Türkiye açısından bir "zoru gerçekleştirmek" başarısı olan ve büyük olanaklar sağlayabileceği beklenen "Dünya" Enerji Kongresi, Türkiye ve Rusya Devlet Başkanları'nın arasındaki ilişkilere "parlatılmış görüntü" oluşturmasının yerel sınırları ötesinde, üzücüdür ki, dünya ölçeğinde bir ilgi ve etki alanı oluşturamamıştır. •

nedetpamir@butundunya.com.tr